

VN/1982/2023
VN/1982/2023-UM-1

3.2.2023

Päätös Suomen humanitaarista apua 2016-2022 koskevan evaluoinnin suositusten toimeenpanosta

Suomen humanitaarista apua koskevan evaluoinnin tarkoituksena oli arvioida humanitaarisen avun johtamisen ja hallinnoinnin tuloksellisuutta sekä antaa suosituksia niiden tehostamiseen. Arvioinnissa tarkasteltiin erilaisten kumppanuuksien ja yhteistyön merkitystä Suomen humanitaarisessa avussa ja millainen on Suomen mahdollisuus vaikuttaa kumppaneihinsa.

Arviointi tarkasteli myös Suomen humanitaarisen avun tarkoituksenmukaisuutta suhteessa avun saajien tarpeisiin sekä humanitaarisen avun kytköstä kehitysyhteistyöhön ja rauhanrakentamiseen. Avun tuloksia arvioitiin myös avun vastaanottajien näkökulmasta. Yleisesti evaluointi totesi, että Suomen apu vastaa hädässä olevien ihmisten tarpeisiin. Suomen antama apu noudattaa humanitaarisia periaatteita, mikä on erityisen arvokasta avun politisoituessa. Suomen tuki esimerkiksi sukupuolten tasa-arvolle ja vammaisinklusiolle tuki tätä mainetta.

Arvioinnin keskeinen johtopäätös oli, että Suomen valinta kanavoida valtaosa humanitaarisesta rahoituksesta monenkeskisten, humanitaariseen apuun erikoistuneiden järjestöjen kautta on oikea, mutta järjestöjen lukumäärää tulisi karsia. Toinen päähuomio oli, että Suomen humanitaarisen avun määrä ei ole kasvanut suhteessa globaaliin avun tarpeeseen, mikä uhkaa Suomen avun tarkoituksenmukaisuutta. Humanitaarisen avun myöntöprosesseja on virtaviivaistettu, mutta ne ovat edelleen työvoimaintensiivisiä, ottaen huomioon humanitaarisen avun yksikön henkilöstöresurssit. Haasteita nähtiin erityisesti tulosten keräämisessä ja raportoinnissa. Evaluoinnissa myös alleviivattiin, ettei humanitaarista työtä ja sen periaatteita tunnettu riittävästi ulkoministeriön sisällä.

Evaluointiryhmä teki kahdeksan suositusta, joiden toimeenpanoa se piti välttämättömänä Suomen humanitaarisen avun vaikuttavuuden lisäämiseksi. Suositusten joukossa on sekä strategisella että operatiivisella tasolla toimeenpantavia suosituksia: arviointi suositteli humanitaarisen avun kanavoimista rajatummalle joukolle ja strategisempaa lähestymistapaa kokonaisuudessaan sekä erityisesti kansalaisjärjestöjen kautta kanavoitavaan apuun. Operatiivisella tasolla suosituksiin sisältyy temaattisten painopisteiden kirkastaminen, tulosten parempi seuranta ja Suomen humanitaarisen avun linjauksen tunnettuuden edistäminen.

Johdonvastine-esitys laadittiin tehtävään nimetyssä johdonvastinetyöryhmässä, joka tarkasteli evaluoinnin suosituksia ja tunnisti tarvittavat toimenpiteet. Prosessi oli osallistava, ja siinä kuultiin sekä asianmukaisia kehityspoliittisen osaston yksiköjä että alueosastoja ja henkilöitä, jotka tuntevat edustustojen toiminnan erityisesti humanitaaristen kriisien kontekstissa. Ryhmä sai työnsä päätökseen tammikuussa 2023.

Suosituksille 1., 2., 4., 5., 6. ja 7. on laadittu jatkotoimenpiteet, joita seurataan suoraan osana vastinetta. Kahdeksan suosituksen joukossa oli kaksi suositusta, jotka olivat osittain päällekkäisiä muiden suositusten tai jo käynnissä olevien kehitystöiden kanssa. Suositus 3 koski ministeriön sisäinen yhtenäisen toimintamallin luomista neksus-lähestymistapaan ja maakohtaisen painopisteiden asettamiseen ja suositus 8 koski erillisen humanitaarisen vaikutusstrategian laatimista. Näiden osalta toimeenpanon ei katsottu edellyttävän erillisiä toimenpiteitä.

Tämän päätöksen liitteenä oleva johdonvastinetaulukossa on yksityiskohtainen luettelo toimenpiteistä, joihin kunkin suosituksen osalta ryhdytään. Taulukkoon on myös sisällytetty vastuut, toimenpiteiden aikataulu ja tärkeimmät johdonvastinetta ja -päätöstä valmisteleavan työryhmän huomiot ja perustelut suositusten toimeenpanoa koskien.

Päätetään, että

- 1) Humanitaarista apua kanavoidaan tarkoin rajatulle, humanitaariseen apuun erikoistuneiden monenkeskisten järjestöjen joukolle. Uusien aloitteiden sijaan noudatetaan keskittämisen ja rajaamisen periaatteita.
- 2) Kehityspoliittinen osasto ja sen humanitaarisen avun ja politiikan yksikkö kehittävät strategisemmän lähestymistavan kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kanssa toteutettavaan humanitaariseen apuun ja toimintaa tehostetaan kumppanuuksien lukumäärää karsimatta. Erityisesti pyritään löytämään toiminnallisia ja hallinnollisia synergioita kansalaisjärjestön ohjelmatusen ja humanitaarisen avun myöntöprosessien kesken. Nykyistä joustavampia ja yksinkertaisempia humanitaarisen avun varainmyöntö-, hallinto-, seuranta- ja raportointiprosesseja yhteistyössä ministeriön muiden osastojen ja yksiköiden kanssa henkilöstöresurssien saatavuus huomioiden.
- 3) Humanitaariselle avulle laaditaan oma tuloskehikko sekä painopistepaperi, mikä tukee myös alueosastojen ja edustustojen työtä. Molemmat näistä parantavat Suomen työn vaikuttavuutta ja nostavat sitä näkyvämmäksi. Tämä helpottaa myös ulkoministeriön sisäistä koordinaatiota ja tiedonkulkua humanitaarisen avun yksikön, kansalaisyhteiskuntayksikön, alueosastojen ja edustustojen välillä. Näitä tehtäessä hyödynnetään olemassa olevia tuloskehikkoja ja linjauksia.
- 4) Ulkoministeriö kehittää ulkoisiin yhteistyökumppaneihin kohdistuvaa viestintää kääntämällä humanitaarisen avun linjauksen englanniksi.

Prosesseja kehitettäessä hyödynnetään vuoden 2022 neksusohjeistusta ja sen toimeenpanoon liittyviä mahdollisuuksia.

Tämän päätöksen toimeenpano edellyttää tiivistä yhteistyötä ulkoministeriön sisällä. Niiden osastojen ja yksiköiden, jotka on merkitty tämän päätöksen toimeenpanoa hoitaviksi tahoiksi, tulee käsitellä päätöksen ja sen liitteen 1. sisältö sopivaksi katsomallaan tasolla ja sopia toimeenpanon aikataulusta ja seurannasta sekä vastuuhenkilöstä huomioiden kaikkien keskeisten yksiköiden ja osastojen osallistuminen. Kehitysyhteistyön evaluointi (EVA-11) on tarvittaessa käytettävissä päätöksen sisällöstä keskusteltaessa.

Päätöksen toimeenpanon kokonaisraportoinnista vastaa humanitaarisen avun yksikkö viimeistään kahden vuoden kuluessa evaluointinormin edellyttämällä tavalla.

Päätöksentekijä:

Alivaltiosihteeri

Pasi Hellman

Esittelijä:

Kehityspoliitiikan neuvonantaja

Niklas Saxén

Liitteet	Taulukko evaluoinnin suosituksista ja niiden pohjalta tehtävistä toimenpiteistä
Jakelu	Kehityspoliittinen osasto; Humanitaarisen avun ja politiikan yksikkö; Kehitysevaluoinnin yksikkö
Tiedoksi	Ulkoministeriön osastot ja yksiköt; Kehityspoliittinen toimikunta